

Zubačka otvorí cestu cestovnému ruchu

Občianske združenie Zubačka vzniklo 31. mája 2004 s cieľom zachovať a šíriť muzeálne a historické železničné hodnoty a uchovať ich pre budúce generácie. Združenie má vyše 40 členov, jeho predsedom je Ján Spišiak, ktorý nám ochotne niekoľko hodín rozprával o plánoch a perspektívach tisovskej ozubnicovej železnice.

rušne. V roku 1964 začali na tejto trati jazdiť novšie motorové vozne.

Jeden z motoráčikov tohto typu prevádzkuje aj dnes občianske združenie Zubačka a v roku 2010 by ho mal nahradiť parný ozubnicový rušeň zo série prvých florisdorfských lokomotív. Tisovské parné lokomotívy skončili síce na šrotovisku už v 60. rokoch 20. storočia. Dve podobného typu sa však zachovali v rumunskom Subcetate. Takmer zabudnuté ich tam objavil nadšenec Bodo Hauswald, Nemeč, žijúci na Slovensku, ktorý aj financoval kúpu týchto lokomotív.

Dnes sú dve parné ozubnicové lokomotívy vo Vrútkach, kde ich pod dohľadom Múzejno-dokumentáčného centra postupne rekonštruujú.

V januári 2008 schválili tisovskí poslanci mestský rozpočet, v ktorom sa nezabudlo ani na Zubačku. Dostali pol milióna. Použijú ich na obnovu železničného depa. Predseda J. Spišiak nás veľmi ochotne previedol železničným múzeom, ktoré je v priestoroch železničnej stanice Tisovec, a spomínaným depom. S nadšením nám predstavil víziu obnovy depa: „Tu bude stáť zauhľovací žeriav – zariadenie vysoké desať metrov, pomocou ktorého sa sype uhlie do „mašinky“. Celé depo chceme prestavať tak, aby vyzeralo ako spreď obdobia 50 – 80 rokov, tu bude točňa, ktorá dokáže otočiť lokomotívu na mieste o 180 stupňov,

zauhľovací a vodný žeriav, dobové osvetlenie, prestavbou prejde aj strecha, aby vyzerala ako v minulosti. So všetkým nám veľmi pomáha Jiří Kubáček z Múzejno-dokumentáčného centra a pán Hauswald, ktorý sponzoroval prevoz zauhľovacieho žeriavu a točne.“ Združenie Zubačka si pochvaľuje aj spoluprácu s primátorom Tisovca Petrom Mináčom: „Pomáha nám od vzniku združenia. Dokonca aj sídlo máme v Mestskom úrade.“

Celý projekt by sa mal zrealizovať do roku 2010. Návštevník si bude môcť prezrieť železničné múzeum a dobové depo, v ktorom pred jeho očami zauhľovacím žeriavom naplnia nákladný priestor lokomotívy uhlím, vodný žeriav doplní vodu nevyhnutnú pre vznik hubej sily – pary.

Keď rušeň vyfúkne prvý oblak pary, turisti nastúpia. Lokomotíva dosahuje maximálnu rýchlosť 12 km za hodinu, v otvorených vozňoch turistov „neprefúka“, fotografom neprekážajú sklá a deti sa naťahujú po vetvičkách stromov. V rušni dobovo oblečení železničari nahadzujú do kotla uhlie pred očami návštevníkov. O chvíľu sa vlak stratí v 786 metrov dlhom tuneli, vo vagonoch len slabó svieti dobové osvetlenie. Deti stíchnu, pritisnú sa bližšie k rodičom. O päť minút vláčik zapíska a vyjde z tunela. Prechádza

prekrásnou hornatou krajinou Muránskej planiny, pri nábehu na zuby Abtovej konštrukcie musí spomaliť na 3 kilometre za hodinu. Pred sebou má stúpanie 48 promile (od Pohronskej Polhory je to až 50,2 promile) do horskej stanice Zbojská a desať mostov. Niektoré sú vytesané do skaly, na ľavej strane vožňa je mohutné skalisko, na pravej 20-metrová priepasť. Na 175 metrov dlhom oblúkovom viadukte „Pod Dielom“ rušňovodič zastaví, hovorí turistom o histórii mosta, zatiaľ čo 36 metrov pod nimi sledujú, ako nákladné autá s náhamou stúpajú po kľukatej hradskej. Nasleduje „Čertova dolina“ ponúkajúca prekrásny výhľad na okolitú krajinu a ďalší, 105 metrov dlhý Čertov most. Pomenovanie dostali z čias, keď staval prvú železnicu, toto bol najťažší úsek trasy. „Je to jednoducho čertovsky pekná trať“, usmeje sa J. Spišiak. V stanici Zbojská majú cestujúci prestávku pred prudkým klesaním do Pohronskej Polhory.

Zanietené rozprávanie predsedu združenia Zubačka sme počúvali s otvorenými ústami. Na chvíľu sa J. Spišiak prestane usmievať: „Tu ľudia ešte stále nechápú, čo to tu pripravujeme...“

Zubačka ponúka výletné jazdy motoráčikom už v súčasnosti. Je to vlastne predvoj parnej mašinky, záujem je najmä u zahraničných turistov. Je to nákladné – jedna jazda Tisovec – Pohronská Polhora a späť stojí 16 600 korún.

Okrem českého Tanvaldu začína v Tisovci jediná prevádzkyschopná ozubnicová železnica v strednej Európe, jediná železnica, ktorá si dokázala preraziť cestu križom cez mohutný chrbát Slovenského Rudohoria z juhu na sever. Ak sa podarí naplniť ambície občianskeho združenia Zubačka, určite pôjde o najúspešnejší projekt rozvoja cestovného ruchu široko – ďaleko. Treba však ešte veľa investovať. Vláda Roberta Fica i predseda BBSK Milan Murgaš na zasadnutí v Tisovci prisľúbili podporu. Privítali by aj sponzorov, tých sa doteraz našlo len málo.

1 Motoráčik na ozubnicovej trati. **2** Konštrukcia Abtovej ozubnice. **3** Parná ozubnicová lokomotíva z Rumunska. **4** Na výletnej jazde po ozubnicovej trati sa návštevníkom naskytne takýto idylický pohľad. **5** Turistov očakáva aj historická expozícia pôvodného zariadenia železničnej stanice v Tisovci.

